

ΣΧΟΛΙΚΟΣ ΕΚΦΟΒΙΣΜΟΣ

1ο Γ.Ε.Λ. ΝΑΥΠΑΚΤΟΥ

ΟΡΙΣΜΟΣ

Ο σχολικός εκφοβισμός είναι η επιθετική εκείνη συμπεριφορά που είναι εσκεμμένη, απρόκλητη και επαναλαμβανόμενη, αποτελεί κατάχρηση εξουσίας και εμπεριέχει ανισότητα στη δύναμη αντικειμενική (π.χ. σωματική) ή αντιληπτή (π.χ. προσωπικότητας).

ΛΟΓΟΙ ΣΥΓΚΡΟΥΣΗΣ

- **Μεγάλα σχολεία** που συντελούν στην ανωνυμία των μαθητών και δημιουργούν ανασφάλεια.
- Περισσότεροι **κανόνες και έλλειψη μαθητικών πρωτοβουλιών.**
- **Απώλεια του ενός σημαντικού ενήλικα (δασκάλου της τάξης στο δημοτικό).**
- **Φόρτος εργασίας των εκπαιδευτικών, έμφαση στην κάλυψη της ύλης.**

ΛΟΓΟΙ ΣΥΓΚΡΟΥΣΗΣ

- **Η σχολική αποτυχία** στιγματίζει την κοινωνική ταυτότητα των μαθητών και συντελεί στην αντικοινωνική συμπεριφορά.
- **Απουσία δημιουργικών μαθημάτων** ή/και που άπτονται άμεσα στα ενδιαφέροντα των μαθητών στην εφηβεία (μουσική, σεξουαλικότητα) δημιουργούν αίσθημα ανίας και παθητικότητας, που ενισχύει τον εκφοβισμό.
- Κάποιες φιλίες από το δημοτικό παραμένουν, κάποιες χάνονται, σε μία περίοδο που η αποδοχή των συνομηλίκων είναι πιο σημαντική από των ενηλίκων και **τα αρνητικά πρότυπα συνομηλίκων** μπορεί να επηρεάσουν τους εφήβους.

ΤΡΟΠΟΙ ΕΚΦΡΑΣΗΣ

- **Άμεσο / Λεκτικό (verbal bullying) ή σωματικό εκφοβισμό (physical bullying):** Ο δράστης ενοχλεί συνεχόμενα το θύμα, το κοροϊδεύει, του βγάζει παρατσούκλια, βρίζει και προσβάλλει γενικότερα με λόγια και χειρονομίες. Στον σωματικό ο θύτης μεταχειρίζεται φυσική βία, όπως γρονθοκοπήματα, κλωτσιές, σπρωξιές, καθώς επίσης άρπαγμα ή / και φθορά της ατομικής ιδιοκτησίας.
- **Έμμεσο / Κοινωνικό (indirect/ social/ relational bullying):** Εκβιάζω, απειλώ με σωματική βία και απαιτώ χρήματα ή πράγματα, διαδίδω φήμες, απομονώνω κοινωνικά, προδίδω τα μυστικά, προσβλητικά γκράφιτι. Εδώ προκαλείται κοινωνική απομόνωση του θύματος και ο αποκλεισμός του από την παρέα, δεν του επιτρέπει να παίξει.

ΤΡΟΠΟΙ ΕΚΦΡΑΣΗΣ

- **Τον ηλεκτρονικό εκφοβισμό (cyberbullying):** ο δράστης χρησιμοποιεί το διαδίκτυο για να διασπείρει ύβρεις, απειλές, προσβολές, δυσφήμιση, κοινωνική απομόνωση, και προσβολές για το θύμα, όπως το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο (e-mail) ή μηνύματα σε κινητά τηλέφωνα (sms).
- **Το σεξουαλικό εκφοβισμό (sexual bullying):** ο δράστης προξενεί ένα αίσθημα αμηχανίας και ντροπής στο θύμα με αισχρά σκίτσα, χειρονομίες, βρόμικα αστεία και σεξουαλικά σχόλια ή ερωτήσεις.
- **Το ρατσιστικό εκφοβισμό (racial bullying):** ξεχωριστή περίπτωση εκφοβισμού, που στιγματίζει τη διαφορετικότητα του στόχου ως προς τη φυλή. Πολύ συνηθισμένο είδος εκφοβισμού και στη χώρα μας.

ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΚΙΝΔΥΝΟΥ

- **Ανταγωνιστικότητα**, έλλειψη συνεργασίας στη μάθηση.
- **Έλλειψη ενθάρρυνσης** μαθητικών πρωτοβουλιών και δημιουργικότητας στη μάθηση.
- **Αδιαφορία ή ανοχή** στη βίαιη συμπεριφορά.
- **Μειωμένο ενδιαφέρον** για τη **συναισθηματική ζωή** των παιδιών.
- Έλλειψη συνεργασίας με τους **γονείς**, μη συμμετοχή τους στη σχολική ζωή.
- Έλλειψη κώδικα συμπεριφοράς και **συνολικής σχολικής πολιτικής**.
- Έλλειψη **προγραμμάτων ψυχοκοινωνικής αγωγής**.

ΠΡΟΦΙΛ ΠΑΙΔΙΟΥ ΘΥΜΑΤΟΣ

Το παιδί που εκφοβίζει επιλέγει το παιδί που θα εκφοβίσει πολύ συγκεκριμένα και καθόλου τυχαία.

Συνήθως θα επιλέξει παιδί που:

- **Διαφέρει με κάποιον τρόπο** από τα υπόλοιπα (είναι από άλλη χώρα, έχει άλλη θρησκεία, φοράει σιδεράκια γενικά παιδί που διαφέρει από τη μέση εικόνα ενός μαθητή).
- Παιδιά **μοναχικά** που δεν κάνουν εύκολα φίλους.
- Παιδιά που είναι «λιγότερο» **δυνατά**.

Ωστόσο και το παιδί που βιώνει εκφοβισμό γεννά πολλές φορές **αντικρουόμενα συναισθήματα**. Πολλές φορές γεννά συναισθήματα θυμού προς γονείς, εκπαιδευτικούς και συμμαθητές καθώς είτε δεν του αναγνωρίζουν την αδυναμία του να αντιδράσει είτε θεωρούν ότι αυτό ευθύνεται για τον εκφοβισμό που βιώνει.

ΠΡΟΦΙΛ ΠΑΙΔΙΟΥ ΘΥΤΗ

Πάντα θα πρέπει να θυμόμαστε ότι πίσω από ένα παιδί που εκφοβίζει θα βρεθούν:

- Ανάγκη για **κυριαρχία** πάνω σε άλλους.
- Μειωμένη ικανότητα **αυτοελέγχου**.
- Αδυναμία **τήρησης κανόνων και ορίων**.
- Ασυνήθιστα **χαμηλό άγχος**.
- **Διογκωμένη αυτοεικόνα**.
- Είναι **εχθρικό απέναντι στο περιβάλλον του**.
- Απόλυτη **έλλειψη ενσυναίσθησης**.
- Είναι δυνατό να περιβάλλονται από άλλους **συμμαθητές** τους οι οποίοι **δεν εκφοβίζουν άμεσα** αλλά ενισχύουν το παιδί που εκφοβίζει.

ΡΟΛΟΣ ΠΑΙΔΙΩΝ ΘΕΑΤΩΝ

Οι αναμενόμενες αντιδράσεις των υπόλοιπων παιδιών είναι:

- **Να γελάσουν.**
- **Να χαμογελάσουν.**
- **Να αδιαφορήσουν.**
- **Να μιλήσουν στο διπλανό τους και να σχολιάσουν αυτό που γίνεται είτε θετικά είτε αρνητικά.**
- **Να κοιτούν και να μην κάνουν απολύτως τίποτα.**

news РЕПОРТАЖ

247

ΡΟΛΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ

- Να ενημερωθεί για το φαινόμενο και ως συνέπεια να γίνει ικανότερος να το αναγνωρίζει, να το σταματά άμεσα και να μπορεί να αναπτύξει στη συνέχεια **προγράμματα ή τεχνικές παρέμβασης για την εκτόνωσή του.**
- **Να μην αγνοήσει ή υποτιμήσει** κάτι που του αναφέρει το παιδί.
- Να κάνει άμεση και αυστηρή παρατήρηση αμέσως μετά το περιστατικό.
- Να **αξιοποιήσει τη «δύναμη»** του παιδιού που ασκεί βία σε **θετικές συμπεριφορές.**

ΡΟΛΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ

- **Να αναπτύξει δραστηριότητες σχετικά με το φαινόμενο** (συζήτηση, παιχνίδι ρόλων, ανάγνωση λογοτεχνικών κειμένων).
- Να **δημιουργήσει θετικό κλίμα** στο σχολείο.
- Να **προστατεύσει το παιδί που δέχεται τη βία**, να μη του ζητείται να εξηγήσει μπροστά σε άλλους τι έχει γίνει, αλλά σε κατ' ιδίαν συνάντηση να γίνεται προσπάθεια απενεχοποίησης και συναισθηματικής ενίσχυσης.

ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΣΗ

ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΣΗ είναι η ανάπτυξη διαπραγματευτικών δεξιοτήτων, διεκδίκησης και υποστήριξης επιθυμιών και απόψεων. Ο ιδιαίτερος τρόπος με τον οποίο ένα άτομο αντιδρά σε μια κατάσταση σύγκρουσης, δεν αφορά αποκλειστικά στο άτομο αλλά ερμηνεύεται, κυρίως, ως αποτέλεσμα της αλληλεπίδρασης μεταξύ της προσωπικότητας του ατόμου και της συγκεκριμένης κατάστασης. **Οι έφηβοι «μαθαίνουν» δεξιότητες επίλυσης συγκρούσεων μέσω της καθοδήγησης, της ενίσχυσης ή της προβολής προτύπων** από τους "σημαντικούς άλλους" στο περιβάλλον τους, στο πλαίσιο της οικογένειας, στο σχολείο, στις ομάδες των συνομηλίκων.

ΕΝΣΥΝΑΙΣΘΗΣΗ

Η ενσυναίσθηση θεωρείται η πηγή της ηθικής κρίσης και των ώριμων ηθικών συναισθημάτων και ένα από τα πιο σημαντικά συναισθηματικά συστατικά της ηθικής ανάπτυξης (Emde et al., 1987. Hoffman, 1987, 1991). Η ανάπτυξη της ενσυναίσθησης διευκολύνεται από θετικά (π.χ. συμπόνια, θαυμασμός) αλλά και δυσάρεστα (αρνητικά) συναισθήματα (π.χ. θυμός, ενοχή) και προάγει την ηθική συμπεριφορά.

Όχι στη βία
Ναι στη φιλία

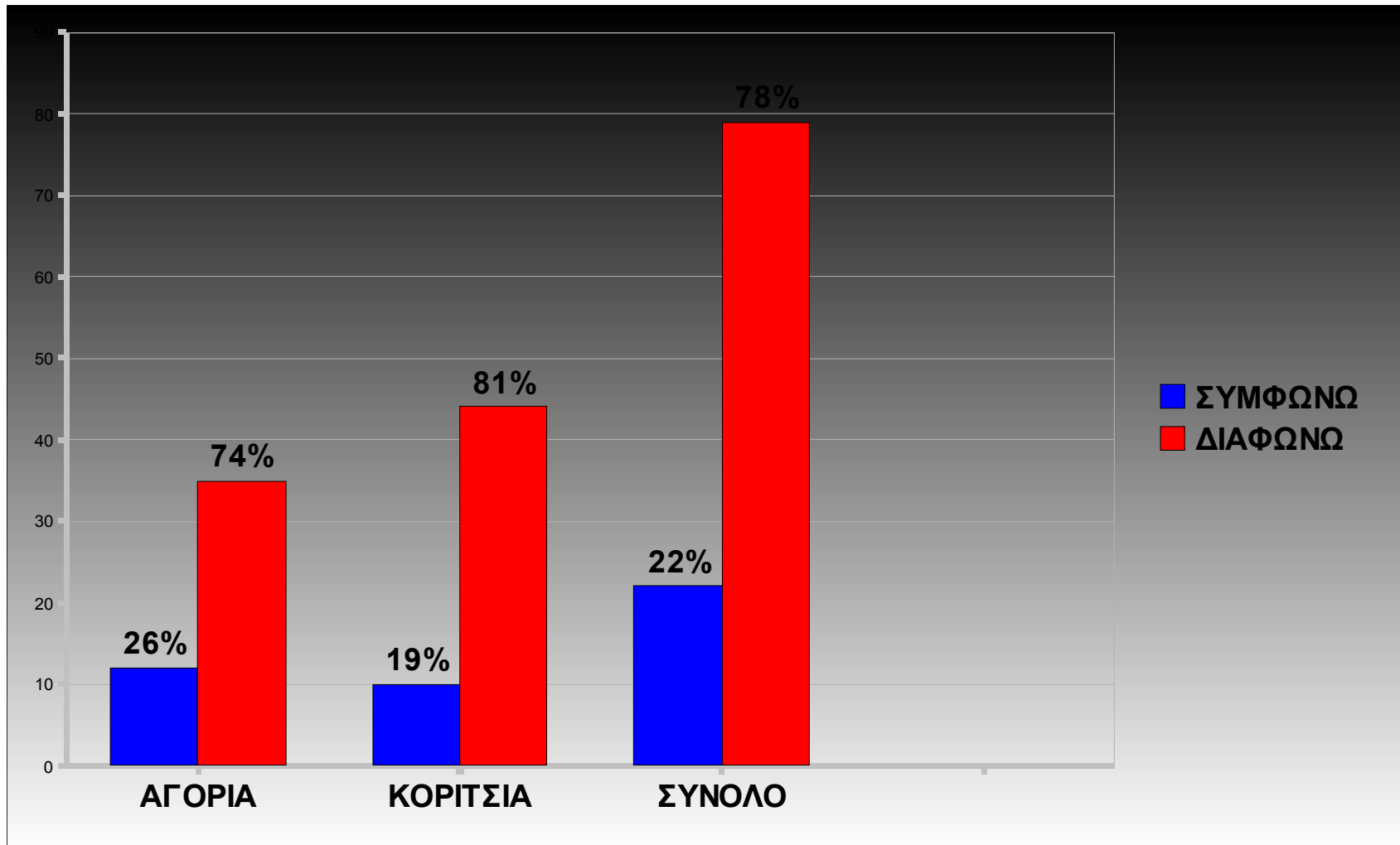
ΤΡΟΠΟΙ ΕΠΙΛΥΣΗΣ ΣΥΓΚΡΟΥΣΕΩΝ

Τέλος, **οι συγκρούσεις επιλύονται στη βάση της κοινωνικής προοπτικής της ηθικής του νόμου και της τάξης συγκρίνοντας την προοπτική του εφήβου με την προοπτική της κοινωνικής ομάδας** (Kohlberg, 1976).

Για να επιτευχθεί μια αποτελεσματική επίλυση συγκρούσεων **απαιτούνται δεξιότητες επικοινωνίας, διαχείρισης συναισθημάτων** (αναγνώριση, αποδοχή και έκφραση θετικών και αρνητικών συναισθημάτων), καθώς και δεξιότητες αντιμετώπισης **αγχογόνων καταστάσεων.**

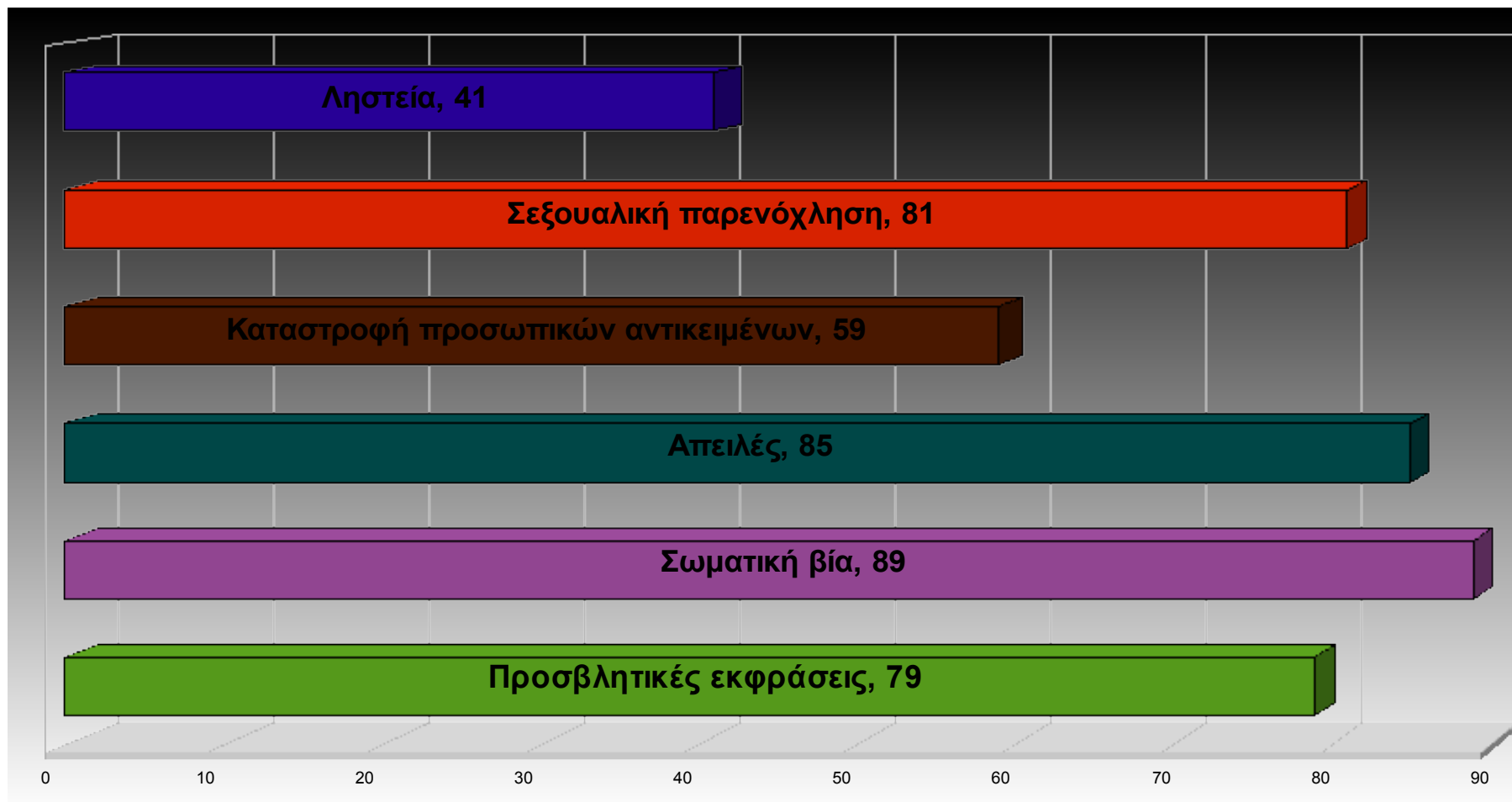
Αποτελέσματα ερωτηματολογίου
στο οποίο απάντησαν μαθητές του
σχολείου μας

Η σχολική βία είναι παιχνίδι;

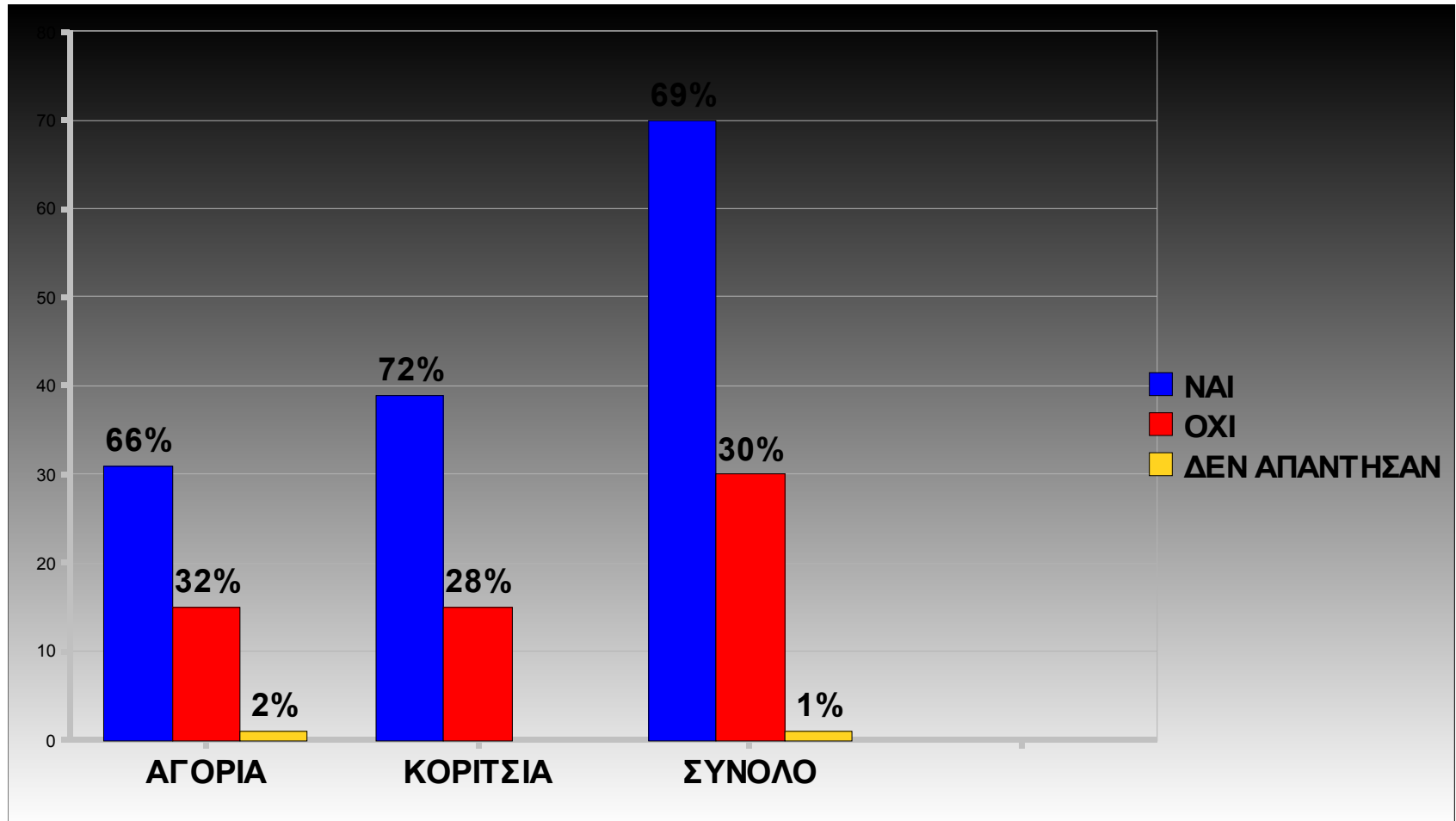

Ποια από τα παρακάτω θεωρείς περισσότερα εκφοβισμού;

Σε σύνολο μαθητών: 101

Έχεις αντιληφθεί αν κάποιος συμμαθητής σου έχει πέσει θύμα εκφοβισμού;

Αποτελέσματα ερωτηματολογίου
στο οποίο απάντησαν μαθητές
γυμνασίου της πόλης μας

Η σχολική βία είναι παιχνίδι;

	ΣΥΜΦΩΝΩ	ΔΙΑΦΩΝΩ	ΣΥΝΟΛΟ
ΑΓΟΡΙΑ	8	27	35
ΚΟΡΙΤΣΙΑ	4	30	34
ΣΥΝΟΛΟ	12	57	69

Ποια από τα παρακάτω είναι περιστατικά
σχολικού εκφοβισμού;

(απάντησαν 70 μαθητές)

	ΑΓΟΡΙΑ	ΚΟΡΙΤΣΙΑ	ΣΥΝΟΛΟ
Προσβλητικές εκφράσεις	22	23	45
Σωματική βία	23	23	46
Απειλές	22	25	47
Σεξουαλική παρενόχληση	19	22	41

Έχεις πέσει θύμα σχολικού εκφοβισμού;

	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΣΥΝΟΛΟ
ΑΓΟΡΙΑ	13	24	37
ΚΟΡΙΤΣΙΑ	6	27	33
ΣΥΝΟΛΟ	19	51	70

Video με χορογραφία κατά του σχολικού εκφοβισμού

https://www.youtube.com/watch?feature=player_detailpage&v=sq17mUigFuY#t=89

Την ερευνητική εργασία επιμελήθηκαν:

Οι μαθητές/μαθήτριες:

Αλεξανδρής Βασίλειος
Ανθή Δήμητρα
Ανδρεοπούλου Βασιλική
Βασιλόπουλος Βασίλειος
Βελή Αναστασία
Γεωργακοπούλου Μαρία
Γούλα Γεωργία
Γκόγκα Γκεστιάν
Δροσοπούλου Μαρία
Ζάκκα Δήμητρα
Ζυγορονίκου Αικατερίνη
Θεοφάνη Δέσποινα

Καρακώστας Σπύρος
Καλαβρουζιώτη Κων/να
Κομπούρας Σπυρίδων
Κουτρούκη Βάλια
Κοτρώνης Κων/νος
Κοργιαλά Αμαλία-Άννα
Κοτσανά Βασιλική
Χατζηανδρέου Βίβιαν

Οι καθηγήτριες:

Μπαλή Γεωργία
Σφονδύλη Χριστίνα

ΤΕΛΟΣ

